

Datum: 23-04-2026

Verschenen op knack.be

Pano 'Niet naar school' is extra wake-upcall

Steeds meer kinderen en jongeren gaan niet of niet meer voltijds naar school. De Pano-reportage *Niet naar school* bracht een indringend beeld van de kinderen en jongeren die uitvallen uit het onderwijs. De verhalen van Joppe (10), Elle (13) en Nikolas (14) zijn geen uitzonderlijke verhalen. Ze bevestigen wat we al lang vaststellen.

De kinderen vertellen in Pano hoe graag ze willen leren en dat ze zoals andere kinderen 'normaal' willen zijn, willen zijn. Het doet me denken aan Kobe (16) die ons vertelde hoe oneerlijk hij het vindt dat zijn zus elke ochtend naar school gaat terwijl hij thuis blijft. Hij voelt zich daar soms schuldig over.

Elk kind heeft recht op leren en groeien. Toch zitten steeds meer kinderen en jongeren thuis. Weken, maanden, soms jaren. Kinderen die uitvallen en nauwelijks nog aansluiting vinden bij school of hulpverlening.

Bij het Kinderrechtencommissariaat stellen we vast dat ouders jaren zoeken naar een geschikte school voor hun kind met extra zorgnoden. Ze stuiten op wachtlijsten en te weinig vrije plaatsen. Of leerlingen die na een definitieve uitsluiting geen nieuwe plek meer vinden en maanden thuiszitten. Jongeren die vastlopen tussen onderwijs en zorg. Leerlingen worden vaker doorverwezen naar het buitengewoon onderwijs, maar ook die scholen slagen er niet altijd in om leerlingen voltijds aan boord te houden. Dat toonde ook Pano.

Thuiszitters uit de schaduw

Tegelijk zien we dat het anders kan. In gesprekken met scholen en partners uit welzijn en hulpverlening ontdekken we inspirerende praktijken. Scholen die investeren in mentaal welzijn, die bruggen bouwen met ouders en hulpverlening, die liever herstellen en verbinden dan uitsluiten. Projecten die jongeren opnieuw perspectief geven en ze stap voor stap terug naar school begeleiden.

De helft van de scholen zegt in de Pano-enquête dat de laatste jaren meer leerlingen niet naar school gaan door emotionele onrust of angst. In het secundair onderwijs gaat het zelfs om zeven op de tien scholen. De groeiende groep thuiszitters toont dat ons schoolsysteem niet voor iedereen werkt. Scholen staan onder druk door steeds complexere zorgvragen. Dat vraagt structurele ondersteuning, extra expertise en sterke samenwerking met welzijnsactoren. Leerkrachten en scholen kunnen dat niet alleen.

Eind september 2025 stelden we ons dossier *Thuiszitters uit de schaduw* voor. Om elk kind uit de schaduw te halen, is er beleid nodig. En actie op verschillende terreinen. We formuleerden zo'n 70 aanbevelingen.

We vragen om de thuiszitters prioritair op de beleidsagenda te houden en verder werk te maken van structurele oplossingen. De Staten-Generaal over de evolutie naar *Scholen voor iedereen* benadrukte het belang van een brede kijk op inclusie om het leerrecht te garanderen voor alle leerlingen.

Dat leerrecht vraagt om een brede en samenhangende aanpak. Dat betekent investeren in genoeg leerkrachten én in jeugdhulp, en elk schoolteam versterken met een welzijnsprofessional, die dicht bij leerlingen en leerkrachten preventief kan werken.

We vragen dat brugfiguren niet alleen afhankelijk zijn van lokale beleidskeuzes. Of om veel meer preventief te kiezen voor flexibele trajecten zoals Naft, zorgboeren en lokale projecten die leerling en school versterken en helpen om leerlingen langer aan boord te houden.

De Pano-reportage herinnert ons eraan dat achter elk cijfer een kind zit. Een kind dat dreigt het vertrouwen in zichzelf en in de samenleving te verliezen. Thuiszitters zijn een signaal dat onze onderwijskwaliteit onder druk staat. Thuiszitten moet een aanleiding zijn om onderwijs en ondersteuning inclusiever en sterker te maken.

Caroline Vrijens, Vlaams kinderrechtencommissaris